

Lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämiseksi liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Tässä lausunnossa arvioidaan Hallituksen esityksen vaikutuksia ainoastaan siitä näkökulmasta, mikä voisi olla esitettyjen muutosten vaikutus polttoaineiden kulutukseen eli kysynnän hintajouston näkökulmasta. Esityksen muihin aspekteihin on jo pureuduttu VATT:n aiemmassa lausunnossa.

Esityksen keskeinen sisältö on muuttaa jakeluvuorot 2025 – 2027 niin, että ne nousisivat vuoden 2024 tasosta, mutta olisivat silti nykyolotilaa alemmalla tasolla. Tämä nostaisi polttoaineiden hintoja maltillisesti. Jos taas jakeluvuorot olisi nostettu enemmän, jopa suhteessa nykyolotilaan, nousee kysymys, mikä olisi hallituksen esityksen tai vaihtoehtoisen skenaarion vaikutus polttoaineiden kulutukseen.

Tutkimuskirjallisuus sisältää huomattavan määrän analyysejä hintojen vaikutuksesta kulutukseen. Suuri osa näistä eivät kuitenkaan ole kovin laadukkaita, eikä niihin kannata siksikin keskittyä päätöksenteon valmistelussa. Tässä viitataan lyhyesti muutamaan laadukkaampaan.

Ensiksi kysyntävaikutukset riippuvat Kosonen ym. (2024) analyysin perusteella paljolti siitä, kuinka helppo veroja on välttää muuttamalla kulutusta hieman. Kyseinen tutkimus sisältää myös katsauksen kirjallisuuteen löytäen tälle mallin väitteelle tukea. Polttoaineiden kulutus tulee liikenteestä, ja siellä erilaisia polttoaineiden kulutusta vähentäviä käyttäytymisen muotoja on ajaa ajoneuvoilla vähemmän tai käyttää vaihtoehtoisia kuljetuksen muotoja kuten julkista liikennettä, kevyttä liikennettä tai kävellä.

Gillingham ym. (2015), Langer ym. (2017) ja Levin ym. (2017) ovat tutkimuksia, joissa selvitetään polttoaineisiin sovellettavien verojen vaikutusta polttoaineiden kulutukseen tai vaihtoehtoisesti ajokilometreihin. Kysynnän hintajoustopäätökset näissä tutkimuksissa ovat 0.1, 0.15 ja 0.3. Tällaiset joustot viittaavat siihen, että polttoaineiden hinnoilla on vaikutusta polttoaineiden kulutukseen, vaikkakin vaikutuksen koko on maltillinen.

Polttoaineiden kulutuksen vähentäminen on kuitenkin Suomen EU-sitoumusten ja laajempien ilmastotavoitteiden kannalta yksi keskeisistä keinoista. Kyseisten joustoestimaattien perusteella lisäämällä jakeluvuorot tätä HE:tä enemmän siis saavutettaisiin osa tällaisista tavoitteista.

Tuomas Kosonen
Tutkimusprofessori
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
Verotutkimuksen huippuyksikkö, FIT

Jakelu Talousvaliokunta
Eduskunta

Lähteet:

Gillingham, K., A. Jenn, and I. M. Azevedo (2015): "Heterogeneity in the response to gasoline prices: Evidence from Pennsylvania and implications for the rebound effect," *Energy economics*, 52, S41–S52.

Kosonen, Tuomas; Jysmä, Sami; Savolainen, Riikka (2024): "Studying a Sin Tax Scheme with Multiple Reforms - Lessons for Consumption Taxation". VATT Working Papers 168.

Langer, A., V. Maheshri, and C. Winston (2017): "From gallons to miles: A disaggregate analysis of automobile travel and externality taxes," *Journal of public economics*, 152, 34–46.

Levin, L., M. S. Lewis, and F. A. Wolak (2017): "High Frequency Evidence on the Demand for Gasoline," *American economic journal. Economic policy*, 9, 314–347.